

המדינה צריכה להסיר כל איום פוטנציאלי מידי על אזרחיה

31.10.2023 | ד"ר עדי שורץ written by

מחירה של מתקפת הטרור הברברית של חמאס על ישראל ב-7 באוקטובר אינו מסתכם, למרבה הצער, בחשבון הדמים הארוך של כ-1,400 נרצחים, 239 חטופים ועשרות יישובים הרוסים.

ההתקפה הצליחה להשיג את מטרת-העל של כל פעולת טרור, מילה שמשמעותה המדויקת היא "אימה". ואכן, מחבלי חמאס הסאדיסטים הצליחו במעשיהם המזוועים להטיל אימה לא רק על קורבנותיהם המיידים בדרום הארץ, אלא על ישראלים רבים בכל רחבי המדינה, שמסתובבים כיום אחוזי אימה ומרגישים כי שום מקום אינו בטוח עוד, אפילו לא בתיהם שלהם.

אף אדם אינו מסוגל לחיות לאורך זמן בהרגשה כזאת. בשל כך משימתה העליונה של מדינת ישראל צריכה כעת להיות הסרת כל איום פוטנציאלי מידי על חייהם של האזרחים והחזרת תחושת הביטחון שלהם. המחיר של הימנעות ממהלך כזה יהיה התפוררותה של החברה הישראלית, בריחה של הכוחות שיהיו מסוגלים לעשות זאת, והסתגרות לאומית ממושכת.

איננו יכולים עוד להסתמך על ניתוח והערכה של כוונות אויבנו. עלינו להתייחס אך ורק ליכולותיהם. מחיר הטעות בהערכה התברר במלוא זועתו ב-7 באוקטובר, והחברה הישראלית לא תוכל לעמוד במכה נוספת כזאת. כל מי שמסוגל לאיים על ישראל, ובדגש על ארגוני טרור שנמצאים סמוך לגבולנו, חייב להיות מפורק מנשקו. זמנם של הניחושים וההערכות לגבי יכולת ההרתעה או מכלול השיקולים של אויבנו עבר. כעת עלינו לשלול באופן מעשי את יכולתם לפגוע בנו.

המשמעות היא שבפני ישראל עומדות כעת כמה משימות, שהשמדת יכולותיו הצבאיות והשלטוניות של חמאס היא רק הראשונה שבהן. לאחר שזו תוגשם ישראל חייבת לעמוד על פירוז מוחלט של כל שטח ארץ ישראל המנדטורית, כלומר שטחי מדינת ישראל, יהודה ושומרון ורצועת עזה. ללא קשר לסוג הפתרון שתנסה ישראל לקדם ברצועת עזה "ביום שאחרי", תנאי מקדים חייב להיות איסור מוחלט על אחזקת נשק על ידי גופים שאינם שייכים למדינת ישראל. לכל היותר תותר אחזקת נשק קל, כגון אקדחים ואלות, למטרות שיטור בלבד.

אותו הדבר נכון לגבי יהודה ושומרון. בראש ובראשונה ישראל צריכה להשמיד כל נוכחות של חמאס בשטח על ידי כניסות לערים, מעצרים וחיסולים. לאחר מכן עליה לפרק מנשק כבד את הרשות הפלשתינית. גם כאן, לכל היותר תותר אחזקה של נשק קל למטרות של שמירת סדר בשטחי A. עוד לפני שמתחייבים או מחליטים לגבי פתרונות פוליטיים כלשהם הן ברצועת עזה והן ביהודה ושומרון, וללא קשר לעתידה של הרשות הפלשתינית או ליחסיה עם ישראל, התנאי

הישראלי חייב להיות שלא יהיה נשק בידיים פלשתיניות שיוכל לעולל לנו את מה שעוללו לנו ב-7 באוקטובר. להשלמת התמונה בשטחי ארץ ישראל תהיה ישראל חייבת לאסוף את כל הנשק הלא חוקי בחברה הערבית. רק לדמיין מה יכולה חוליה אחת של עבריינים לעולל בעיר כמו חיפה למשל.

האיום הקריטי הנוסף על ישראל הוא מצד ארגון חיזבאללה בלבנון, שלפי כל ההערכות הוא ארגון חזק, מיומן וחמוש יותר מחמאס. ישראל אינה יכולה לחזור לחיים נורמליים כל עוד בגבולה הצפוני נמצאים עשרות אלפי מחבלים משחרים לטרף, שרק ממתנינים ליום שבו יוכלו לממש את זממם. זו תהיה משימה לא פשוטה, והיא תהיה ככל הנראה כרוכה ביצירת בריתות אזוריות ואולי אפילו עולמיות, וכמובן בהפעלת כוח, אבל תחושת הביטחון הבסיסית שאבדה לנו ב-7 באוקטובר לא תשוב אם האיום הצפוני לא יוסר במלואו. חיזבאללה חייב יהיה לעבור מן העולם כדי שמדינת ישראל תוכל להמשיך ולשגשג. על פחות מזה אנחנו כאזרחים לא נוכל להתפשר. מכלול של הצעדים עשוי להסיר מאיתנו את תחושת האימה המאיימת להכריע.

פורסם בישראל היום בתאריך 31.10.2023.

להיזהר מלהיטות יתר

written by דוד מ' וינברג | 31.10.2023
קו ישיר עובר בין אוסלו לבין מגפת הנשק הבלתי מרוסנת ששוטפת את ישראל כיום.

אלימות אריתריאית בלב תל-אביב

written by אל"מ במיל' פרופ' גבי סיבוני | 31.10.2023
האלימות הקיצונית בהתנגשויות בין תומכי המשטר באריתריאה לבין מתנגדיו בלב תל-אביב, היא לא רק עוד אירוע אלים, כשל יסודי של אכיפת חוק וסדר וביטוי להיעדר משילות. האירוע החריג מאוד בעוצמת האלימות, מציף את הלקונות המשמעותיות ב(אין) מדיניות ההגירה של מדינת ישראל ואת המשמעויות הקשות הנובעות מהעדרה של אסטרטגיית ביטחון פנים לאומית.

אחת מהשגיאות הנפוצות בהתייחס לאירועים דומים נעוצה בהתייחסות לבעיה או לאתגר כעניין העמד בפני עצמו ובפיתוח מענים לאותו אתגר במנותק מתפיסה או אסטרטגיה כוללנית ורחבה. למדינת ישראל אין אסטרטגיה כזו בכל הנוגע לביטחון פנים הן כעולם תוכן רחב בפני עצמו והן כנדבך יסוד בתפיסת הביטחון הלאומי. בהעדר מסגרת רעיונית מסדרת, כזו הנשענת על היגיון מערכתי רחב, הקושר בין ממדים שונים והזיקות שביניהם, הופך כל מאמץ למענה לבעיה מורכבת, כדוגמת זו שחווינו בהתנגשויות האלימות שבין אריתראים לבין עצמם ובינם לבין כוחות המשטרה, לנטול או מנותק מהקשר. בתנאים של העדר הקשר להיגיון מערכתי מסדר, יעילות המענה מוגבלת עד כדי לא רלוונטית.

אסטרטגיית ביטחון פנים לאומית מחייבת התייחסות למטרות העל בנוגע לביטחון פנים והסבר לגבי הזיקות שבינן לבין הביטחון הלאומי בכללותו. חשוב להדגיש את תרומתו החיונית וההכרחית של ביטחון הפנים לחוסן הלאומי ומכאן לעוצמה הלאומית כנדבך יסוד של הביטחון הלאומי. בליבת אסטרטגיית ביטחון פנים לאומי המשגת ממדי ביטחון הפנים, הזיקות ביניהם וההשפעות ההדדיות, לצד ניתוח תמונת המציאות, כתשתית מושגית ואנליטית, תוך חיבור בין אמצעים ושיטות פעולה למטרות. מהאסטרטגיה נגזרת מדיניות ביטחון הפנים הלאומי, המתרגמת את העקרונות וההגיונות האסטרטגיים לשיטות פעולה ² אופן הפעלת הכוח והאמצעים ובניין הכוח. תכליתן של אסטרטגיית ביטחון הפנים הלאומית והמדיניות הנגזרת ממנה הן הגנה על אזרחי המדינה ותושביה, על מוסדות המדינה וסמליה, על התשתיות הלאומיות ועל הריבונות מפני איומים בתוך גבולות המדינה. בהגדרה המרחיבה של המושג אפשר ונכון להתייחס גם לסוגיות סביבתיות (ובכללן אסונות טבע כדוגמת שיטפונות ורעידות אדמה), בריאות (ראו ערך משבר הקורונה), דמוגרפיות וכאלו הקשורות גם לביטחון תזונתי, בדגש לגבי ייעודה הלאומי של החקלאות ושימור היכולת להספקת מוצרי מזון הכרחיים בעת משבר ו/או איום על קווי ההספקה הימיים ולהכרח שבקיום יכולת ימית עצמאית בשל התלות הגבוהה של ישראל בהספקה ימית.

בין האיומים על ביטחון הפנים, ניתן למנות טרור, פשע מאורגן פשיעה חקלאית, הגירה בלתי חוקית או בלתי מבוקרת, מתקפות סייבר, אסונות טבע, פנדמיות ועוד. **התכלית האסטרטגית של ביטחון פנים היא הבטחת ביטחונם, בטיחותם, יציבותם וחוסנם של המדינה, אזרחיה ותושביה.**

מנעד הנושאים ורוחב היריעה טעונים במורכבויות ובמתחים, שאינם קלים בהכרח להתרה. חלק מהמתחים ניתן ליישב בהגדרת סדרי עדיפויות, בכפוף לעקרונות המשטר הדמוקרטי ומערכת ערכים קונצנזואלית ובכפוף ליחסי הגומלין שבין הרשויות המדינתיות ומוסדותיה לבין האזרחים והקהילות ובכפוף למערכת החוק ועקרונות אכיפתו. חלק מהמתחים לא ניתן בהכרח להתרה (כך למשל המתח שבין ערך זכויות הפרט לבין ההכרח שבשימוש באמצעים טכנולוגיים חודרניים/פולשנים, הפוגעים בזכויות הפרט, אך הכרחיים לצורך התמודדות עם פשיעה ואיומים ביטחוניים מבית. לחילופין המתח שבין חופש הביטוי וההתארגנות לבין ההכרח שבטיפול בחתרנות נגד המדינה, מוסדותיה וערכיה המכוננים). את אלו יש למתן ככל הניתן ועם אחרים יש ללמוד לחיות ולהתנהל.

אסטרטגיית ביטחון פנים לאומית נועדה, בין היתר, למנוע פגיעה בחוסן הלאומי והחברתי, נדבך יסוד של העוצמה הלאומית והביטחון הלאומי. אין מדובר בממד או ברכיב הערכי של החוסן החברתי/לאומי, אלא בהכרח שבהגנה עליו מפני איומים מבית. צבא חזק, עוצמה צבאית-ביטחונית המאפשרת הגנה על המדינה מפני איומים חיצוניים, עוצמה כלכלית ועוצמה מדינית, הכרחיים להבטחת הביטחון הלאומי, אך ללא הנדבך של ביטחון פנים, ייפגע הביטחון הלאומי הכללי.

המורכבות הנעוצה בעיצובה של אסטרטגיית ביטחון פנים לאומית נובעת מהמנעד הרחב של הנושאים הרלוונטיים לביטחון הפנים ומשפיעים עליו, על ריבוי הסוכנויות המדינתיות העוסקות בנושאים השונים וההכרח שברמת תיאום ושיתוף פעולה גבוהה, אפילו בשילוביות במקרים מסוימים, ועל הזיקות הרבות והמורכבות שבין נושאים אלו לביטחון הלאומי בכללותו. על המורכבות הזו נוספות התרבות הפוליטית בישראל, חולשת הרשות המבצעת (בהתייחס למוסדות המדינתיים האמונים על הנושאים הרלוונטיים לביטחון הפנים, כך למשל המשטרה, רשות ההגירה, משרד החקלאות ומשרדי ממשלה נוספים), מערכת איזונים לקויה בין הרשויות המדינתיות וחברה שסועה, בעיקר בתקופה האחרונה בגין המאבק המקצין בין מחנות מתנגדי הרפורמה המשפטית לבין הממשלה, המבקשת לקדם את הרפורמה המשפטית, ותומכיה.

המורכבות אך גדלה ומסתעפת, כשמדובר בהכרח שבהתייחסות גם לסקטור הפרטי/עסקי ולהכרח שבבניית תשתית מודיעינית ומחקרית, הנחוצה לצורך זיהוי ואיתור איומים על ביטחון הפנים ומחולליהם. כל אסטרטגיית ומדיניות ביטחון פנים מחייבות הטלת מגבלות וריסונים על אזרחים, מוסדות, תהליכים על המרחב הציבורי. בין אלו לבין חופש העיסוק, חופש הביטוי, זכות ההתארגנות והמהות של הדמוקרטיה הליברלית יש שורה של מתחים מובנים, אותם יש לשאוף וליישב או לנהל באופן המבטיח רמה גבוהה ונחוצה של ביטחון פנים מחד גיסא ושומר על אורח החיים הדמוקרטי ומהותו מאידך גיסא.

עצימותה הגבוהה של האלימות בהפגנות האריתראים בתל אביב וההתנגשויות בין מחנה תומכי המשטר ולמחנה מתנגדיו, היא עוד דוגמה בולטת לכשל מערכתי, להעדר מדיניות הגירה סדורה, לתפקוד לקוי של משטרת ישראל ולחולשתה המבנית, להעדר תשתית מודיעינית מספקת לצורך הבנת תמונת המציאות, זיהוי מגמות ומתן התרעה מבעוד מועד (והכוונה היא לא בהכרח להתרעה ספציפית יום טרם הפורענות, שגם היא בהחלט נחוצה, אלא שזו התרעה מצבית ואנו מכוונים להתרעה בסיסית/מערכתית לגבי המהגרים האריתראים ובכלל כמערכת עם הגיונות משלה).

דוגמאות נוספות להעדר מדיניות, תפיסה כללית מארגנת וטיפול כושל, ניתן למצוא במחאת העדה הדרוזית בעקבות הכוונה לבנות את מערך טורבינות הרוח ברמת הגולן, כשלמחאה הצטרפו גם דרוזים תושבי הגליל והכרמל, מחאת יוצאי אתיופיה בעקבות מותו של הנער רפאל שנהרג מפגיעת רכב בנתניה, הנחיות השר בן-גביר לשינוי מדיניות הכליאה של האסירים הביטחוניים, בניגוד לעמדת מערכת הביטחון וללא דיון מקדים בקבינט המדיני-ביטחוני, הכוונה

להקמת משמר לאומי ללא עבודת מטה מעמיקה ומספקת דייה לצורך הגדרת הייעוד, בניין הכוח, שיטות הפעולה ומאפייני התיאום ושיתופי הפעולה עם הגופים הביטחוניים האחרים, האלימות בחברה הערבית ואופן התנהלותן של הרשויות הערביות בישראל (כולל חדירה עמוקה של הפשע המאורגן לתוכן), הפשיעה החקלאית בצפון הארץ ובדרומה, העדר המשילות בנגב, העדר יכולת ימית מסחרית עצמאית (צי סוחר ישראלי), חקלאות והבטחת יכולת ייצור עצמי לעת משבר ובכלל, על אלו יש להוסיף את רמת המוכנות וההיערכות הלקויה להתמודדות עם אסונות טבע רחבי היקף ועוד ועוד.

נורת אזהרה למערכת הביטחון

31.10.2023 | שבת בן מאיר written by

תכנון פיגוע החטיפה עשוי לסמן שינוי מגמה מסוכן בחמאס כחלק מניסיון להביא לשחרור אנשיו הכלואים בישראל

בשומרון צומח דור פלסטיני חדש

31.10.2023 | גנדלמן written by

בשומרון צומח בשנתיים האחרונות דור פלסטיני חדש של צעירים בני 15-25, שכמו דורות של צעירים פלסטינים לפנייהם, חונכו מקטנות על ברכי הסתה שיטתית לטרור שמטרתו המוצהרת היא השמדת ישראל ורצח מספר גדול ככל האפשר של ישראלים, חיילים ואזרחים חפים מפשע כאחד.

הביטוי לתופעה זו נראה בהשתתפות הנרחבת של נערים צעירים, בני 14 ומעלה, בעימותים חמושים מול כוחות צה"ל ובפיגועים, ובאהדה העצומה לה זוכים המחבלים, הצעירים ברובם, שהצליחו לבצע את זממם ולרצוח ישראלים. יתרה מזאת, דור זה משוכנע כי הוא יהיה זה שיצליח במשימה בה כשלו הדורות שלפניו וכי הוא זה שיוביל אינתיפאדה שלישית כנגד ישראל, שתצליח להפילה על רגליה ולהביסה.

ההבדל בין דור זה לדורות הקודמים, שגם הם גדלו על אותו חלום ועל אותה נכונות להרוג

ולהיהרג, הוא המחיר שהם שילמו. בעוד שהדור שהוביל את האינתיפאדה השניה זוכר היטב את המחיר הנורא ששילמה החברה הפלסטינית כולה עבור אקסטזת הדם והרצח שהיא היתה שרויה בה, הרי שהדור הזה לא נכווה עדיין משמעותית באש הטרור שהוא יצר.

הפעולות הממוקדות של כוחות הבטחון בלב הערים ומחנות הפליטים בשומרון מצליחות אמנם לסלק מהשטח את מרבית המחבלים הבולטים, אך "קו הייצור" שלהם לא הושבת והוא ממשיך להוציא לשטח מפגעים חמושים ומלאי מוטיבציה לרצוח, כפי שראינו בפיגוע הנורא בעלי, אותו ביצעו שני פלסטינים בתחילת שנות ה-20 שלהם.

השאלה אם לצאת כעת למבצע צבאי נרחב בשומרון, שהשפעתו בשטח תהיה בהכרח זמנית, היא שאלה במקומה, אולם האם יש גם דרכים אחרות כדי לדכא את המוטיבציה של צעירים פלסטינים בשומרון לפתוח גל פיגועים נרחב?

התשובה לכך מורכבת. המוטיבציה של הדורות הקודמים לפתוח בגל טרור דוכאה בסופו של דבר באש ודם: הריגתם של מאות מחבלים פלסטינים, הרס תשתיות ונזק כלכלי עצום הביאו לעצירת גלי הטרור הקודמים, ובמיוחד את האינתיפאדה השניה. לקח זה זכור היטב בראמאללה, שהיתה אחד ממוקדי האינתיפאדה השניה, ולראיה נותרה מאז שקטה יחסית. גם בחברון, שהינה מעוז ידוע של חמאס ומוקד כלכלי של כל דרום הגדה, זוכרים זאת היטב.

חשוב להבין כי מה שמניע את הדור הצעיר בשומרון איננו יאוש, כי אם תקווה, וכדי להילחם בה יש להפריך אותה באמצעים צבאיים, אך גם תודעתיים. על גורמי ההסברה הלאומיים, שכבר פועלים זה שנים בהצלחה מול דעת הקהל הפלסטינית והערבית, לייצר מערכת השפעה מתמשכת שתמחיש לדור זה מספר מסרים המותאמים לו במיוחד:

א. ישראל חזקה מתמיד, וכפי שהביסה את גלי הטרור הפלסטינים הקודמים, היא תביס גם את גל הטרור הנוכחי. זהו רק עניין של זמן.

ב. החברה הישראלית, למודת נסיון בהתמודדות עם הטרור הפלסטיני כבר 120 שנה, מאוחדת במאבקה הצודק נגדו.

ג. הטרור הפלסטיני הוא חרב פיפיות. הוא אמנם פוגע בישראלים, אך המחיר שהוא נושא בחובו לחברה הפלסטינית כולה גדול ממנו לאין שיעור, עד כדי כך שלוקח לה שנים להתאושש מהפגיעה העצומה שנגרמת לה בכל המישורים.

ד. בניגוד למיתוס הרווח בקרב החברה הפלסטינית כולה, ובקרב צעיריה בפרט, לפיהם מחבלים שהידים הם גיבורים, הרי שבפועל אף אחד לא זוכר אותם. מותם הוא לשווא.

על כן, שילוב בין העצמת ההישגים הצבאיים והמודיעיניים מול הטרור הפלסטיני בשומרון לבין מהלכי תודעה מתמשכים מול קהל היעד התומך בו ומשתתף בו, יסייע עם הזמן בצמצום התיאבון של הדור הפלסטיני הצעיר בשומרון לקחת חלק בגל הטרור הנוכחי.

צה"ל יידרש לבצע עוד כמה "בית וגן"

written by תא"ל במיל" יוסי קופרווסר | 31.10.2023

את מבצע בית וגן ליוו כמה תמונות המתמצות היטב את משמעויותיו. תמונת כוחות צה"ל בשער המחנה כהנגדה לתמונת המחבלים הפלסטינים, המכריזים באותו מקום שלא יאפשרו לצה"ל להיכנס לתוכו, תערוכת אמצעי הלחימה שנתפסו במבצע, דף הנושאים לשיפור של חייל צה"ל דוד יהודה יצחק ז"ל שנהרג במבצע, סילוק ראשי הפת"ח ונציג הרשות הפלסטינית מהלוויות המחבלים ההרוגים, דברי הרהב של מנהיגי חמאס והג'יהאד האסלאמי לאחר המבצע, תמונת הנזק שנגרם לתשתיות במחנה והריאיון של נפתלי בנט לבי-בי-סי שבו התבקש להתייחס לכך שחיילי צה"ל שמחים להרוג נערים פלסטינים.

המבצע הוכיח את יכולתה של ישראל לטפל בקיני הטרור בשטחי הרשות הפלסטינית והמחיש עד כמה התרחבו והעמיקו קינים אלה הודות לתמיכה האיראנית וההסתה המתמשכת מצד גורמי הטרור ומצד הרשות הפלסטינית, הממשיכה לשלם משכורות מפתות למחבלים. רעיון העוועים שהובילה מערכת הביטחון וקנה לו שביטה גם בדרג המדיני ואצל האמריקנים, ולפיו הרשות תיקח על עצמה את האחריות לטפל בבעיה, התנפץ מזמן ועתה נאלצנו לטפל בהשלכותיו. גם אחרי המבצע אין לרשות רצון או יכולת למנוע התפתחות מחדש של מוקדי טרור במחנה, והיא עסוקה בהצהרות על התנערות מהתיאום הביטחוני (החיוני בעיקר עבורה) ובהתקפות מתלהמות על ישראל בניסיון נואש לשקם את מעמדה. אך למרות זאת נשמעים שוב הקולות הקוראים לחזק את הרשות, תוך התעלמות מהמציאות הבעייתית.

המסקנות המתבקשות הן שמכיוון שהטרור יימשך, צה"ל יידרש לעוד מבצעים כמו זה, שבו הוא הביא לידי ביטוי את מיטב יכולותיו, תוך שילוב בין יחידות מעולות להפעלת כוח אווירי מדויק. גם כך, ולמרות המאמץ להבטיח את ביטחון הכוח, עלולים מבצעים כאלה להיות כרוכים במחיר כואב ואין בהם כדי להבטיח את מיגור הטרור לאורך זמן, אלא אם כן הם יהיו חלק ממדיניות רחבה יותר שתכלול גם נוכחות מתוגברת של צה"ל בצירים והצבת מחסומים, פיקוח טוב יותר על כניסת פלסטינים לישראל כדי להקשות על ביצוע פיגועים בתחומי הקו הירוק, והמרצת האוכלוסייה הפלסטינית לרסן את פעילי הטרור.

מעבר לכך, כל עוד לא יחול שינוי בנרטיב המאבק הפלסטיני בטווח הארוך, וההנהגה הפלסטינית תוסיף להיות מחויבת אליו ולהטמיעו בציבור הפלסטיני, יהיה על ישראל להמשיך ולשמור בידיה את האחריות הביטחונית על כל יהודה ושומרון, גם אם יושג הסדר עם הפלסטינים, כדי לאפשר יציאה למבצעים כאלה מדי פעם בפעם, מעבר לפעולות סיכול נקודתיות במתכונת מבצע שובר גלים. את ההשלכות של ויתור על האחריות הביטחונית אפשר לראות ברצועת עזה, ואם לא

נמשיך במבצעים דוגמת מבצע בית וגן, עלולה להתפתח ביו"ש מציאות דומה.

הדרך שבה גורמים משולחי רסן בתקשורת השמאל הבינלאומי, ובראשם מעצבי דעת קהל רבי השפעה כמו ה-BBC, ה-CNN והניו-יורק טיימס, מהדהדים את המסרים הפלסטיניים ומפיצים ארס נגד ישראל כדי לפגוע בלגיטימציה שלה להתגונן בפני הטרור המופנה כלפיה, מחייב גיבוש דרך פעולה אפקטיבית יותר בהקשר התקשורתי. מבצע בית וגן התנהל באופן מרשים ביותר בכל הנוגע לצמצום הפגיעה בבלתי מעורבים ולליווי ההדוק של דובר צה"ל, שנועד להסביר לקהל הצופים בעולם את הרקע לנזק שנגרם לתשתית הכבישים והחשמל במחנה.

כצפוי, חמאס והג'יהאד האסלאמי מציגים את עצמם באופן המנותק לחלוטין מהמציאות כמנצחים, משבחים את אנשיהם ומאשימים את הרשות הפלסטינית בשיתוף פעולה עם ישראל. בפועל הם נתונים לביקורת מצד חלק מתושבי המחנה והעיר, החוששים מכך שמבצעים מסוג זה ישובו בעתיד ושהפעילות הישראלית תפגע בפרנסתם. ההקפדה הישראלית לאפשר שגרת חיים לתושבי ג'נין במהלך המבצע פגעה ביכולת למנף אותו ליצירת לחץ אזרחי על גורמי הטרור. מכל מקום, נוכח ריבוי האתגרים והזירות, צה"ל נדרש לפעולות נוספות בכלל הגזרות כדי להמשיך ולבסס את ההרתעה.

▪ פורסם לראשונה ב"מקור ראשון"

מערכת ההסברה בערבית צריכה שיפור

31.10.2023 | written by אופיר גנדלמן

מכון מחקר באמירויות קיים לאחרונה, כמדי שנה, סקר הבוחן את עמדותיו של הדור הצעיר במדינות ערב. בסקר השתתפו 3,600 צעירים וצעירות בני 18 עד 24 מ-18 מדינות ערביות, והם נשאלו בו על עמדותיהם בשלל סוגיות גיאופוליטיות. השאלה המעניינת ביותר בסקר נגעה לתמיכתו של הדור הצעיר בנורמליזציה עם ישראל.

הפלסטינים, שעל פי תוצאות הסקר 100% מהם מתנגדים לקיום יחסים נורמליים עם ישראלים, והמדינות הערביות הקיצוניות שתמכו בהם [2] הפכו את המילה התמימה כביכול לנרדפת ל"בגידה חמורה במולדת". בלבנון, למשל, ישנו חוק הקובע כי כל לבנוני שידבר עם ישראלי [3] עובר עבירה פלילית חמורה ויעמוד לדין. חוק דומה קיים במדינות ערביות נוספות, ואפילו בירדן ובמצרים, ההתנגדות המסורתית לקיום קשרים עם ישראלים עודנה נפוצה מאוד בתקשורת ואצל האיגודים המקצועיים בעלי השפעה.

עם זאת, "הסכמי אברהם" שינו באחת את היחס לישראל בעולם הערבי כולו. המודל שהציגו האמירויות, בחריין ומרוקו ליחסים עם ישראל ניפץ לרסיסים את מודל ההתנגדות המסורתי לנורמליזציה. במקום שלום קפוא כמו זה שקיים עם מצרים וירדן, הציעו מדינות אלה מודל של שיתוף פעולה הדוק וגלוי בכל התחומים: טכנולוגיה, רפואה, חקלאות, מים, אקדמיה, מחקר ופיתוח ועוד. במדינות האזור האחרות ראו כיצד הנורמליזציה הפכה ממילת גנאי ליעד, וההשפעה של התפתחות זו על דעת הקהל באה לידי ביטוי בסקר.

כך, 75% מבני הדור הצעיר באמירויות תומכים בנורמליזציה עם ישראל, 50% במרוקו ושיעור עצום, חסר תקדים ומפתיע של 73% מבני הדור הצעיר במצרים תומכים בכך גם הם. וזה לא נגמר שם: באלג'יריה, הידועה בעוינותה לישראל, תומכים 31% מהצעירים בנורמליזציה, בעומאן 39%, בסוריה 19% ובתוניסיה 13%. אלה אולי שיעורים נמוכים, אבל היה ניתן לצפות שהם יהיו קרובים יותר לאפס.

אם כן, מגמות עומק באזור משתנות לנגד עינינו. המודל שמתוות מדינות "הסכמי אברהם" ביחס לישראל, הדוגל בשיתוף פעולה גלוי, רחב ועמוק עמה, הצליח להשפיע גם על חלק מהמדינות שהתנגדו לכך עד היום, וזאת מפני שהן ראו את היתרונות הכלכליים הברורים והמהירים שגלומים בכך. הפלסטינים מצדם ממשיכים להתנגד לכך באופן נרחב משום שהסכסוך הנצחי עם ישראל הוא בעיניהם חלק בלתי נפרד מזהותם הלאומית.

על מערכת ההסברה הישראלית בערבית, שמפגינה זה שנים יכולות גבוהות ביותר להשפיע על דעת הקהל הערבית גם בסוגיות טעונות, להקדיש מאמץ מתמשך לסוגיית הנורמליזציה. זאת הן במטרה לעקור את משמעותה השלילית והן על מנת להציג את מודל היחסים עם מדינות "הסכמי אברהם" ואת תוצאות הסקר במצרים כדוגמה לשינוי ולאפשרות לייצר עתיד טוב יותר עבור בני הדור הצעיר, שמשקלם בהרכב האוכלוסייה במדינות אלה עצום.

לפלסטינים לא נותר אלא לצפות מהצד בעיניים כלות ולראות כיצד שיעור הולך וגדל בדעת הקהל במדינות ערביות רבות משאיר מאחוריו את העוינות והשנאה כלפי ישראל ומאמץ מודל של יחסים נורמליים, מסחר והפקת תועלת מיכולותיה הטכנולוגיות המתקדמות.

אסור לאפשר לג'נין להפוך לעזה

31.10.2023 | שבת בן מאיר written by

בחלוף שלושה עשורים מאז החתימה על "הצהרת אוסלו", עשויה ממשלת ישראל להידרש, בקרוב מאוד, להחלטות אשר יכריעו את עתידה של "הרשות הפלשתינית", פרי-בטנה של אותה הצהרה.

שיגורן (הכושל) של שתי הרקטות מאזור ג'נין, לעבר יישובי הגלבוה, עשוי לשכנע גם את מי שפקפק בנחיצותו של מבצע רחב כנגד תשתיות הטרור בצפון השומרון. ישראל לא תוכל לאפשר ברחבי יו"ש, תהליך דומה לזה שהתרחש בעזה.

הדילמה המרכזית שתעמוד בפני הצמרת המדינית בישראל, בשאלת אופי המערכה נגד הטרור ביו"ש, היא כיצד להתייחס לרשות הפלשתינית: האם לראותה כחלק מהבעיה או כמרכיב בפתרון או "גם וגם" ברוח המדיניות, הלא רשמית, הנוהגת בפועל. ההכרעה בשאלה זו חיונית כדי להגדיר את תכלית-המאמצים ולשרטט את גבולות-הגזרה לפעילות צה"ל והשב"כ.

אשר למערכת הביטחון, האתגר המרכזי שיעמוד בפניה הוא ליישם בפעולותיה את נוסחת ה"מקסי-מיני": להשיג פגיעה מקסימאלית בתשתיות הטרור, תוך סיכון מינימאלי לכוחותינו ומבלי להכניס למערכה זירות ו"שחקנים" נוספים. בנוסף למעצרים של פעילים וסייענים ייכללו בין היעדים לפעילות גם תפיסת נשק, השמדת "מעבדות" לייצור אמצעי לחימה, ופגיעה במעטפת התומכת של גורמי הטרור- התשתית האירגונית והאזרחית.

אם ישראל תבחר לפעול בדרך זו, יהיה עליה להביא בחשבון את הקושי לתחם את הפעילות לגזרה אחת, את האפשרות לפיגועי נקם מזירות שונות, תוך כדי פעולתה, את האפשרות כי גורמי הטרור מעזה לא יטמנו ידם בצלחת וכך גם גורמים מקרב אזרחי ישראל הערבים.

מלבד זאת, יש להניח כי ישראל תידרש למערכה בזירה המדינית ולהשקעת תשומות מול מדינות ערב ומול מדינות "הסכמי אברהם".

הישגיה הרבים של מערכת הביטחון בהתמודדות עם גל הטרור הממושך, מרשימים וראויים לכל שבח. למרות זאת הם טרם חוללו את האימפקט האסטרטגי המיוחל: המוטיבציה לפיגועים אינה דועכת, מספר הפיגועים וניסיונות הפיגוע לא קטן וכך גם המחירים שהם גובים. על הרקע הזה, גוברים הקולות הסבורים כי שיטת הפעילות הממוקדת מיצתה את עצמה. חיזוק לטענה זו הגיע אתמול, בדמותו של הירי הרקטי מגזרת ג'נין.

תהליך התפתחותו של הנשק הרקטי בעזה, חרות בזיכרונם של ראשי מערכת הביטחון והצמרת המדינית בישראל. ניסיונות הפיתוח שגררו בתחילת הדרך תגובות של לעג ובוז, השתכללו במהירות ואפשרו לגורמי הטרור בעזה לאיים בנשק זה על שטחים נרחבים בישראל. תרומתה של הרשות הפלשתינית למציאות הזו, במחדליה ובמעשיה, אינה מוטלת בספק וגם את זאת יש לזכור כלקח לעתיד.

ועדיין, ישראל אינה יכולה להרשות לעצמה להיכנס להרפתקה מסוכנת ביו"ש בטרם תגדיר את התכלית המדינית לפעולתה ולא רק את היעדים הביטחוניים שלה.

הדרג המדיני יידרש לשאלה, האם שימורה של הרש"פ הוא אינטרס ישראלי והאם זו מהווה "תקרת-זכוכית" לפעילות כוחותינו. התשובה לכך, יש להניח, לא תקל על הדרג הצבאי במלאכתו.

הממשלה הנוכחית אינה רוצה לראות בשימור הרש"פ אינטרס לאומי, אך מאחר שמדובר בעובדה קיימת ולנוכח המחירים העלולים להיות לכך, היא כנראה גם לא תפעל לפירוקה. הדרג המדיני ינחה לא לראות בקיומה של הרשות חסם מפני ביצוע פעולות הנחוצות לביטחון, אך הדרג הצבאי יתקשה להתעלם מהצל המרחף של הרשות ומנגנוניה.

סוגיה נוספת שאמורה להשפיע על דרך הפעולה של ישראל נוגעת ל"יום שאחרי" הפעולה. פירוז של השטח מנשק ומאמצעי לחימה כדי למסרו לאחר מכן לידי מנגנוני הרשות-הפלסטינית, הוא מתכון להכנסת שיטת הסבבים, המוכרת לנו מעזה, גם אל יו"ש. שהרי, אין להניח שהרשות-הפלסטינית במהדורת תשפ"ג, ערב קרבות הירושה על כסאו של אבו מאזן, תהיה אפקטיבית מול גורמי הטרור והמליציות המקומיות, יותר משהייתה עד כה. אם אמנם זוהי התכלית (טיהור והעברה לרש"פ) אזי אין היא מצדיקה את הסיכונים בהם כרוכה פעולה נרחבת. במקרה כזה ייתכן כי יש להעדיף את המשך הפשיטות הממוקדות, בשילוב עם פעולות סיכול ממוקד מן האוויר.

מלבד הפעילות ביו"ש, יש להניח כי תהליך בנייתה של היכולת הרקטית בג'נין נעשה לכל הפחות בסיועם של גורמי חמאס מרצועת עזה או מחו"ל. על מערכת הביטחון להתחקות אחר גורמים אלה ולגבות מחיר גם מהם. אם יתברר כי חמאס ניצל למטרה זו את חופש התנועה שישראל אפשרה לפועלים פלשתינים מעזה [?] כי אז יהיה נכון להפסיק לחלוטין את הניסוי המסוכן הזה.

▪ פורסם לראשונה ב"ישראל היום"

צריך לשים קו אדום לחמאס

written by מאיר בן שבת | 31.10.2023

צבר האירועים הביטחוניים הפוקדים אותנו בו-זמנית מכמה זירות, במעורבות של כמה גורמים ובשעה של משבר פנימי חריף מבית, ומתח ביחסים המדיניים מחוץ, מעצים את תחושות חוסר הביטחון ואי היציבות ומחייב את הממשלה, לפני הכול, לעשות סדר ולהקרין שליטה.

כמו באירועי "שומר החומות", גם הפעם, מה שמזין את גל הטרור הוא ההסתה והאירועים סביב הר הבית, במיוחד בתקופה זו של חודש הרמדאן. לאווירה, המעודדת טרור, תורמים גם המומנטום של "פיגועים מוצלחים", תחושת השותפות במאבק נגד ישראל והדימוי של הצד הישראלי כחלש, מסוכסך ונבדל.

בשום אופן אין לנקות את איראן מתרומתה העקיפה לכך, אבל את התפקיד המרכזי באירועים

הללו ממלא חמאס, בעיקר באמצעות הנהגתו בעזה ובכיריו השוהים בלבנון. ארגון הטרור האסלאמי מבקש לא רק להצית תבערה בכל הזירות, אלא גם לגרום לעימות, שילכד יחד את יריביה של ישראל, נגדה.

המדיניות הישראלית בעת הזו נדרשת לאזן ולהכריע בשורה של מתחים: 1. בין הרצון לאפשר חופש פולחן בהר הבית לבין ההכרח להגבילו לפעמים, כדי לצמצם את פוטנציאל ההתלקחות. 2. בין הצורך לבצע פעולות בעומק השטח ביהודה ושומרון על-מנת למנוע פיגועים לבין הרצון להקטין את החיכוך ולהפחית את הנפגעים כדי שלא להוסיף שמן למדורה. 3. בין הצורך לגבות מחיר כואב ולהרתיע את הנהגת חמאס לבין הרצון שלא להיגרר למערכה בעזה בעת הזו. 4. בין האינטרס למנוע התלכדות זירות ויריבים לבין ההכרח לפעול מול כל זירה ונגד כל יריב שפועל נגדנו.

מדיניות זו נדרשת גם כדי לחלק את הקשב והמשאבים בין הבעיות המיידיות "הבוערות" לבין אלה שהציבור פחות חשוף להן, כמו הגרעין האיראני ומאמצי ההתבססות בסוריה, שהזנחתן עלולה לגבות מחיר דרמטי מישראל.

אולם, גם לאחר איזון בין המתחים, עדיין קיים מרחב המאפשר לישראל לגבות מחמאס מחיר גבוה בלי להיגרר למערכה. נכון להציב את אופציית הסיכול הממוקד כאיום ממשי על גורמי הטרור וגם לשלול מחמאס הישגים שהציבור הפלסטיני זוקף לזכותה ² כגון היתרי עבודה בישראל שניתנו לתושבי עזה.

כך גם באשר ללבנון. הירי הרקטי הנרחב שבוצע נגדנו מספק לגיטימציה לישראל להכריז כי היא לא תאפשר את קיומה של תשתית חמאס בגזרה זו ולפעול לכך באופן שוטף, כחלק מיעדי המב"ם ("המערכה שבין המערכות").

על כל פנים, נכון להניח שהמציאות המורכבת הזו תלווה אותנו לפחות עד לאחר יום העצמאות, ולהיערך אליה כמבצע לאומי-ביטחוני-מדיני-חברתי: עם דירקטיבה ברורה של הדרג המדיני, תוכנית סדורה ומתואמת המשלבת את כל זרועות הביטחון והמערך המדיני, הערכות מצב תכופות ומאמץ הסברתי שיטתי, שיפחית את אי הוודאות, יהפוך את האזרחים לשותפים במערכה זו וייתכן שתהיה לו השפעת לוואי חיובית גם במיתון המחלוקת הפנימית.

לפני כשלושה שבועות, עוד בטרם החל חודש הרמדאן, שבר מוחמד דף את שתיקתו מעזה כדי לקרוא לאיחוד הכוחות מכל הזירות נגד ישראל: "יתאחדו כל הדגלים ויתאחדו כל החזיתות למטרה אחת גדולה ² שחרור פלסטין והחזרתה לחיק האיסלאם". יש להניח כי הוא ידע כבר אז על השלמת ההכנות המבצעיות והתיאומים הנדרשים לשם ביצוע הירי הרקטי מלבנון ורק המתין להזדמנות. האירועים בהר הבית סיפקו לו עילה מתאימה לכך.

המציאות הביטחונית מול רצועת עזה לא צפויה להשתנות באופן יסודי, גם בעקבות המתיחות הנוכחית. ראשית, משום שהחלופות למצב הקיים אינן פחות רעות ממנו במידה המצדיקה את מחיר השינוי. שנית, מאחר שמנקודת מבטה של ישראל, עזה היא עדיין זירה משנית ביחס לאיראן ולא נכון להפנות אליה את הקשב והמשאבים הנדרשים לשם השגתו של שינוי כזה.

אין בזאת כדי לומר שישראל צריכה להשלים עם מהלכי חמאס. ההיפך הוא הנכון, דווקא משום כך יש לישראל עניין למנוע מחמאס לחרוג מהמסגרת שעוצבה בהתכתשויות הקודמות.

התגובה הישראלית מול ארגון הטרור האסלאמי אמורה להשיג מטרה אחת: לגרום להנהגת הארגון לפקפק בכדאיות ההתקפה שיזמה נגד ישראל, כאשר היא תשוב ותעמוד בפני הפיתוי לתקוף. יעד זה קשה להשגה בלי להסתכן בהיגררות למערכה. מצד שני, אם חמאס לא ישלם מחיר שיחרוג מהמשוואה המקובלת הוא יתפתה ליזום התקפות, בדומה לזו האחרונה, כדפוס פעולה קבוע.

מה עוד ניתן לעשות? ראשית, האמצעי המרתיע ביותר כלפי הארגון הוא הסיכול הממוקד. נכון להשאיר אופציה זו כאיום ממשי המרחף על ראשי ארגוני הטרור. איום כזה יכביד על התנהלותם, יחייב אותם להפנות קשב ומשאבים לשמירה על ביטחונם ויחליש אותם גם מול הציבור. לא מעט מראשי החמאס נושאים על גופם תזכורות ליכולותיה המבצעיות המגוונות של ישראל. הם גם יודעים שהתזמון נתון בידיה וידיעה זו, בעצמה, תורמת להרתעה.

שנית, ביטול מחוות כלכליות שניתנו על ידי ישראל לתושבי רצועת עזה. בראש ובראשונה: היתרי העבודה בישראל שהשגתם נתפסת בציבור הפלסטיני כהישג של חמאס. ביטול היתרים אלה, במיוחד בתקופת הרמדאן, ינתב אל חמאס את הביקורת הציבורית על כך, יקזז מהיוקרה שהיא מנסה לבנות לעצמה בציבור הזה וגם מהרווח הכלכלי שהיא מפיקה לעצמה בנתיב הזה.

בתוך כך ולאותה מטרה, יש לשקול את ביטולן של הקלות נוספות שניתנו במסגרת מה שמכונה "המדיניות האזרחית לרגל הרמדאן" (אם עדיין לא בוטלו).

מלבד זאת, יש לחדש את המדיניות המצמצמת ביחס להכנסתם לעזה של אמצעים דו-שימושיים המנוצלים על ידי חמאס לייצור רקטות ואמצעי לחימה. זו הזדמנות לחזור ולייבש את מקורות ההתעצמות הצבאית ברצועה, גם במחיר פגיעה במיזמים אזרחיים-כלכליים באזור זה.

במוקד דאגותיה של מערכת הביטחון לימים הקרובים ימשיכו לעמוד הר הבית ויו"ש. המשטרה למודת לקחים בקשר להר הבית ומכירה, בדרך כלל, את המלכודות שגורמי הטרור וההסתה טומנים לה כדי להלהיט את הרוחות במתחם זה.

באשר לטרור מיהודה ושומרון, נראה כי אין מנוס מלקיים פעילות סיכולית בתוככי השטח, גם בתקופת הרמדאן. בלי זאת, צה"ל והשב"כ יתקשו למנוע מחוליות הטרור להתארגן ולצאת לפיגועים. הגישה שנקטה מערכת הביטחון במסגרת "שובר גלים" ² נכונה גם לעת הזו.

באשר ללבנון: לפי הודעת דובר צה"ל, התקיפה האווירית של ישראל בעקבות ירי הרקטות כוונה נגד "מטרות תשתית של חמאס בדרום לבנון". אין להסתפק בכך. נכון לנצל את הלגיטימציה שניתנה על ידי הירי הרקטי ולהכריז כי ישראל לא תאפשר את קיומה של תשתית חמאס בגזרה זו.

זירה נוספת המצריכה תשומת לב, במיוחד לאחר אירועי "שומר חומות", היא זירת-הפנים: ערביי ישראל והיישובים המערובים. ניסיון העבר מחייב את רשויות הביטחון לפקוח עין על שתי אוכלוסיות. הראשונה - "המאוחמ"שים" - פלסטינים מיו"ש ובני משפחותיהם שמתגוררים בישראל בעקבות "איחוד משפחות", אך זיקתם לסדר היום הפלסטיני לא פחתה. האוכלוסייה השנייה כוללת כאלה שמוכרים כתומכי דאעש או ארגונים איסלאמיים קיצוניים אחרים. אירועים מסוג אלה שהתרחשו בהר הבית עלולים לספק לחלקם סיבה או השראה לפיגועים בעת הזו.

▪ המאמר פורסם לראשונה באתר N12 בתאריך 10.04.2023

לפעול בזירות השונות בלי להביא להתלכדותן

written by מאיר בן שבת | 31.10.2023

רצף הפעולות האחרונות של צה"ל ומערכת הביטחון בצפון השומרון, משבש את יכולתם של גורמי הטרור המקומיים להוציא לפועל פיגועים ביו"ש ובתוככי-ישראל. הוא מכביד על יכולתם להתארגן ומאלץ אותם להפנות את עיקר הקשב והמשאבים מצידם לשמירה על חייהם ועל ביטחונם.

מכאן החשיבות לשמר את הרציפות ולהימנע מהפוגות שיאפשרו להם להתארגן. את זאת יודעים היטב גם ראשי המ"ל והשב"כ הצפויים להשתתף היום בוועידה המדינית-ביטחונית בשארם-א-שיח ועלולים למצוא את עצמם תחת לחץ מצד המשתתפים האחרים בוועידה, לצמצם את פעילות צה"ל בתקופת הרמדאן. יש להניח כי המציאות תאלץ את מערכת הביטחון לבחור בין המחיר של פעולותיה (התססת השטח) לבין מחיר ההימנעות מהן (פעילות טרור) ובעניין זה מוטב שלא לספק שום התחייבות.

האתגר הביטחוני בירושלים יועצם. הרמדאן כבר כאן ועמו גם תעמולת השקר המציגה את "אל אקצא בסכנה". ספק אם יש בידיה של ישראל לשכך את המתח, אך בהתנהלותה היא תוכל לפחות למנוע החמרה. נכון להטות אוזן לעמדת גורמי הביטחון ביחס ליוזמות בתחום האכיפה שעלולות לייצר מוקדי חיכוך, להוסיף שמן למדורה ולהסיט אליהן כוחות משטרה. אלה יהיו נחוצים יותר כדי להשרות תחושת-ביטחון ברחבי העיר ולהגיב במהירות לכל אירוע שיתפתח.

באשר לרצועת-עזה, איומי החמאס מהימים האחרונים אינם בהכרח עדות לכך שההרתעה הישראלית נחלשה. את החמאס יש לדון לפי מעשיו. בעת הזו, אין לישראל עניין להיכנס לסבב-לחימה ברצועת עזה, אך אין לאפשר לחמאס לנצל זאת. סל האמצעים של ישראל מול חמאס, צריך לכלול צעדים שיפגעו באופן אישי בבכיריו מבלי להביא להתלקחות כוללת. השימוש בהם צריך להיעשות לא רק כתגובה אלא גם להרתעה ולמניעה.

דברים אלה נכונים כמובן גם לזירה הצפונית, בהמשך לחדירתו מלבנון של המחבל שהניח את המטען בצומת מגידו. אין להקל ראש בארוע הזה אך גם לא נכון לראות בו סימן לאובדן ההרתעה. משלחיו של המחבל לא ממהרים ליטול אחריות ואם זה לא מפאת מבוכתם, אז זה כנראה עדות לרתיעתם. הצהרת שר הביטחון על כך שישראל תגיב, בהחלט במקומה. במקרה הזה, כדאי להעדיף את "איכות התגובה" על פני מהירותה.

"ישראל נשחקת" ² זוהי הכותרת שערוץ "אלמיאדין" הלבנוני בחר לתת בשבוע שעבר למאמר על מצבה הפנימי של ישראל. תפקודה של מערכת הביטחון ופעולותיה בימים אלה מכניסים את דבריו לפרופורציות. לצד זאת, האתגרים הביטחוניים הניצבים בפניה מעצימים את דחיפות השגתו של פתרון-מוסכם, שיביא לסיום המשבר הפנימי.

▪ המאמר פורסם לראשונה ב"ישראל היום"